

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum contineatur in veteri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

quae semper operatur in rebus, tñ quia salutis huma-
nae opera faciebat, cum Pharisei etiam salutis anima-
lium in die sabbathi prouiderent: tum etiam quia ra-
tione necessitatis discipulos excusauit in sabbatho
spicas colligentes. Sed uidebatur soluere secundum
superstitiosum intellectum Phariseorum, qui cre-
debant etiã a salubribus operibus esse in die sabbathi
abstinendum, quod erat contra intentionem legis.

AD QVARTVM dicendum, quod caeremonialia
praecepta legis non commemorantur Matth. 5. quia
eorum obseruantia totaliter excluditur per imple-
tionem, ut dictum est. De iudicialibus uero praecep-
tis commemorauit praeceptum talionis, ut quod
de hoc diceretur, de omnibus aliis esset intelligen-
dum; in quo quidem praecepto docuit legis inten-
tionem non esse ad hoc, qd poena talionis quaereret
propter liuorem uindictae, quem ipse excludit mo-
nens, qd homo debet esse paratus etiam maiores ini-
urias lufferre, sed solum propter amorem iustitiae,
quod adhuc in noua lege remanet.

ARTICVLVS IIII.

Utrum lex noua in lege ueteri contineatur.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod lex
noua in lege ueteri non contineatur. Lex n. no-
ua praecipit in fide consistit, unde dicitur lex fidei,
ut patet Rom. 4. sed multa credenda traduntur in no-
ua lege, quae in ueteri lege non continentur. ergo lex
noua non continetur in ueteri.

¶ 2 Præ. Quaedam * glos. dicit Matth. 5. super illud,
Qui soluerit unum de mandatis istis minimis, quod
mandata legis sunt minora, in Euangelio uero sunt
mandata maiora: maius autem non potest contineri
in minori. ergo lex noua non continetur in ueteri.

¶ 3 Præ. Quod continetur in altero, simul habetur
habito illo. si igitur lex noua contineret in ueteri, se-
queretur quod habita ueteri lege, habeatur & noua.
superfluum igitur fuit habita ueteri lege iterum dari
nouam. non ergo noua lex continetur in ueteri.

SED CONTRA est, quod dicitur Ezech. 1. Rota er-
rat in rota, id est, nouum testamentum in ueteri, ut
Greg. exponit. *

RESPON. Dicendum, qd aliquid continetur in alio
dupliciter. Vno modo in actu, sicut locatū in loco:
alio modo uirtute, sicut effectus in causa, uel cõple-
mentum in completo: sicut genus continet spēs po-
testate, & sicut tota arbor continetur in semine, & per
hunc modum noua lex continetur in ueteri. Dicitur
est. n. * quod noua lex comparatur ad ueterem, sicut
perfectum ad imperfectum. Vnde Chrysost. expo-
nens illud quod habetur Marci 4. Vltro terra fructi-
ficat, primum herbam, deinde spicam, deinde plenum
frumentum in spica, sic dicit. Primo herbam fructi-
ficat in lege naturae, postmodum spicas in lege Moysi,
postea plenum frumentum in Euangelio. Sic igitur
est lex noua in ueteri, sicut fructus in spica.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod omnia quae
credenda traduntur in nouo testamento explicite &
aperte, traduntur credenda in ueteri testamento, sed
implicitè sub figura: & secundum hoc etiam quantum
ad credenda, lex noua continetur in ueteri.

AD II. dicendum, qd praecepta nouae legis dicuntur
esse maiora, qd praecepta ueteris legis, quantum ad ex-
plicitam manifestationem: sed quantum ad ipsam sub-
stantiam praeceptorum noui testamenti, omnia con-
tinentur in ueteri testamento. unde Aug. dicit cõtra
Faustum, * qd pene omnia quae monuit, uel praecepti

Ad 1. arg. &
cor. ar.

Gal. 1. Je. 2.

Chrys. Hom.
io. in Matt.
in imperfe-
cio ope de
clinando ad
fi. to 2.

He. 6. i. Fze.
ch. parum a
medio.

Ar. 1. in cor.
& ad 2.

Li. 19. c. 28.
in pri & c.
23. simul to.

Dominus, ubi adiugebat, Ego autem dico uos
ueniuntur etiam in illis ueteribus libris. Sed
intelligebant homicidium, nisi peremptionem
potis humani, aperuit Dominus omnem
motum ad nocendum fratri, in homicidio
deputari: & quantum ad huiusmodi manifesta
praecepta nouae legis dicuntur maiora prae-
ceptis legis. Nihil tamen prohibet manus in
uirtute contineri, sicut arbor continetur in

AD TERTIVM Dicendum, quod illud quod
cite datum est, oportet explicari, & id eo possit
legem latam, oportuit etiam nouam legem

ARTICVLVS IIII.

Utrum lex noua sit grauior quam uetus.

AD QVARTVM sic proceditur. Vt, quod
sit grauior, quam lex uetus. Matthaeus
illud, Qui soluerit unum de mandatis his
dicit Chrysostomus * Mandata Moysi in ad-
lia sunt, ut, Non occides, Non adulterabis,
Christi autem scilicet, Non irascaris, Non con-
scas, in actu difficilia sunt. ergo lex noua est
quam uetus.

¶ 2 Præ. Facilius est terrena prosperitate
tribulationes perpetis, sed in ueteri testamen-
tationem ueteris legis conseqebatur prosperi-
tatis, ut patet Deut. 28. Obseruatores autem
legis consequntur multiplex aduersitas, prout
ad Corin. 6. Exhibeamus nosmetipsos sicut
nistros in multa patientia, in tribulationibus,
cessitatibus, in angustiis & c. ergo lex noua est
quam lex uetus.

¶ 3 Præ. Quod se habet ex additione ad
tribulationes esse difficilius, sed lex noua se habet
ne ad ueterem. nam lex uetus prohibuit
lex noua et iuramentum, lex uetus prohibuit
uxoris sine libello repudii, lex autem noua
diffidium prohibuit, ut patet Matt. 5. secun-
positionem Aug. ergo lex noua est grauior,
uetus.

SED CONTRA est, quod dicitur Matt. 23. Ve-
me omnes qui laboratis, & onerati estis, qui
nens Hilarius * dicit. Legis difficultatibus
tes, & peccatis saeculi oneratos ad se aduocant
modum de iugo Euangelii subdit. Iugum enim
suaue est, & onus meum leue. ergo lex noua est
quam uetus.

RESPON. Dicendum, qd circa opera uirtutum
quibus praecepta legis dantur, duplex difficultas
tendi potest. Vna quidem ex parte exteriori
rum, quae ex seipsis quandam difficultatem
& grauitatem. & quantum ad hoc lex uetus
to grauior quam noua, quia ad plures actus
res obligabat lex uetus in multiplicibus caeremoniis
quam lex noua, quae praeter praecepta legis natura-
cissima superaddidit in doctrina Christi & Apo-
lorum: licet aliqua sint postmodum superaddita
institutione sanctorum patrum, in quibus
dicit esse moderationem attendendam, nec
tuo fidelium onerosa reddatur. Dicit enim
sitiones Ianuarii de quibusdam, qd ipse iam
nostram, quam in manifestissimis, & pauca
lebrationum sacramentis Dei uoluit mitioribus
seliberam, seruilibus. premunt oneribus, ad
bilior sit conditio Iudaeorum, qui legalibus
tis, nõ humanis praesumptionibus subiacentibus
autem difficultas est circa opera uirtutum

A
pere
regn
Præ
bus,
17.
regn
gau
bet
actu
sed
Cor